

DEN RETTSMEDISINSKE KOMMISSJON

Justis- og beredskapsdepartementet
v/Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

NB! Sendes kun til epostmottak

Deres dato
17.06.2014

Deres ref

Vår ref
2014/3086

Vår dato
18.09.2014

Uttalelse - høring - forslag til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 mv.

Det vises til ovennevnte høring med tilsvarsfrist 17. september 2014. Den rettsmedisinske kommisjon (DRK) beklager at fristen er oversittet, men tillater seg likevel å komme med enkelte innspill til høringsnotatet.

DRK ønsker i tillegg å gjøre oppmerksom på punkt høringsnotatet ikke berører som er relevant for utredninger av tilstander som kan betinge straffritak etter ny straffelov (strl.) § 20. *Tilregnelighet*, eller endret straffereaksjon etter ny strl. § 78. *Formildende omstendigheter*.

Vedrørende høringsnotatets side 148:

«§ 147 a første punktum skal lyde:

I saker der det kan bli lagt ned påstand om dom på overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 eller tvungen omsorg etter straffeloven § 63, skal påtalemyndigheten underrette den eller de rettspsykiatriske sakkyndige om dette.»

Kommentar: Rettspsykiatriske sakkyndige har en perifer rolle i gjennomføringen av de to nevnte særreaksjonene.

Etter lovendringen som trådte i kraft 1. januar 2002, er de sakkyndige i praksis kun involvert i den initiale sakkyndige utredningen av den mistenkte lovbrøteren samt sakkyndige utredninger ved tidsmessige milepæler for overprøving av særreaksjonene. Stort sett alle andre aspekter ved planlegging, gjennomføring, opprettholdelse eller opphør av en av de to særreaksjonene, har Sentral fagenhet for tvungen omsorg og det regionale helseforetaket ansvar for.

Ved dom til tvungent psykisk helsevern, er Nasjonal koordineringsenhet for dom til tvungent psykisk helsevern gitt en sentral rolle for koordinering av gjennomføringen av særreaksjonen

dom til tvungent psykisk helsevern. Koordineringsenheten fungerer som et bindeledd mellom påtalemyndighet og de regionale helseforetakene.

Kommisjonen vil av den grunn anbefale at det i ny strl. § 147 a inntas at påtalemyndigheten også varsler enhetene Nasjonal koordineringsenhet for dom til tvungent psykisk helsevern og Sentral fagenhet for tvungen omsorg ved henholdsvis dom til tvungent psykisk helsevern og dom til tvungen omsorg. Dette kan erstatte strl. § 147 a andre punktum, der det i dag tillegges de sakkyndige å varsle. Dette skjer antagelig ikke i praksis.

Punkt som ikke omtales i høringsnotatet.

Endring i ordlyd vedrørende bevissthetsforstyrrelser i juridisk forstand.

I straffeloven av 2005 er det en endring i ordbruken vedrørende bevissthetsforstyrrelser i juridisk forstand, uten at det er tenkt å skje en innholdsmessig endring. Det vises i denne forbindelse til Innst. O. nr. 72 (2004-2005), Kapittel 14.5 Bevisstløse lovbrøyttere.

Tilstanden «bevisstløs», jf. dagens strl. § 44 første ledd, og «sterk bevissthetsforstyrrelse», jf. dagens strl. § 56 bokstav c, er i straffeloven av 2005 endret til henholdsvis «har en sterk bevissthetsforstyrrelse», jf. strl. (2005) § 20 første ledd bokstav d og «[v]ed straffutmålingen skal det i formildende retning især tas i betraktning at lovbrøytteren på handlingstidspunktet har (...) bevissthetsforstyrrelse som ikke er en følge av selvforskyldt rus (...)», jf. strl. (2005) § 78 bokstav d.

Videre fremkommer det at straffen kan settes under minstestraff eller til en mildere straffart når lovbrøytteren «på handlingstiden har en noe mindre sterk bevissthetsforstyrrelse enn den som fritar for straff etter § 20 bokstav d, jf. strl. (2005) § 80 bokstav h.

Kommisjonen antar at bevissthetsforstyrrelsene nevnt i strl. § 78 bokstav d og strl. § 80 bokstav h omhandler den samme tilstanden, og at det beskrevne i strl. § 80 bokstav h er en presisering av strl. § 78 bokstav d.

Den juridiske tilstanden «sterk sinnsbevegelse» i ny straffelov § 78 bokstav d.

Begrepet «sterk sinnsbevegelse» er tatt inn som en ny og fjerde tilstand, jf. strl. § (2005) § 78 bokstav d i.f. Tilstanden er ikke omtalt i Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) «Om lov om straff (straffeloven)», Innst. O. nr. 72 (2004-2005) «Innstilling til Odelstinget fra justiskomiteen» eller i «NOU 1990:5 Strafferettslige utilregnelighetsregler og særreaksjoner», Straffelovkommisjonens delutredning IV.

I Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) «Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (skjerpene og formildende omstendigheter, folkemord, rikets selvstendighet, terrorhandlinger, ro, orden og sikkerhet, og offentlig myndighet)», under punkt 12.1 Merknader til endringene i straffeloven 2005 første del, § 78 er tilstanden omtalt på følgende måte: «Det karakteristiske for bokstav d er at man ikke kunne vente at lovbrøytteren skulle forholde seg til omgivelsene som en gjennomsnittlig rasjonell og forstandig person. De tre første alternativene viderefører straffnedsettelses-grunnene i straffeloven 2005 § 80 bokstav f til h, og det siste alternativet om «sterk sinnsbevegelse» kan til en viss grad ses som en videreutvikling av § 80 bokstav e. (...)»

Å vurdere om en person på handlingstiden omfattes av begrepet «sterk sinnsbevegelse» faller av den grunn utenfor det de rettspsykiatriske sakkyndige skal ta stilling til, og skal ikke tas inn i det mandat de sakkyndige får av retten.

For Den rettsmedisinske kommisjon,

Karl Henrik Melle
leder